СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПОДАКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ»

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D 1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма	«Облік, аудит та оподаткування»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Назва кафедри	Обліку, аудиту та оподаткування
Тип дисципліни	Вибіркова
Семестр	Другий
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	**Овсюк Ніна Василівна,** доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/ovsiuk-nina-vasulivna/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail)	E-mail: Ovsiuk@nasoa.edu.ua
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Ґрунтовні знання та навички з оподаткування підприємств, набуті під час навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних та семінарських занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
Обсяг	Денна форма навчання					
	4	120	20	22	78	Залік
	Заочна форма					
	4	120	2	4	114	Залік

Опис дисципліни	**Навчальна дисципліна: «Основи податкового планування та прогнозування»** є обов'язковою компонентом навчального плану. **Мета вивчення навчальної дисципліни**. є формування системи фундаментальних знань у здобувачів з питань податкового планування та оптимізації податкових розрахунків, як невід'ємної складової податкового обліку та подання податкової звітності на підприємстві. **Завдання вивчення навчальної дисципліни** є вивчення теоретичних та методичних основ податкового планування, обґрунтування ролі облікової політики в податковому плануванні, мінімізація податкових ризиків, проведення розрахунків оптимізації податків. **Формат проведення дисципліни:** лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.
Професійні компетентності	Здобувачі освіти повинні знати: - майбутні стани податкових зобов'язань на основі різних бізнес-сценаріїв; - розраховувати показники навантаження (наприклад, відношення податку на прибуток до доходу, ПДВ-зобов'язання до обсягу операцій) для оцінки ефективності; - визначати суми податків, яку підприємство буде зобов'язане сплатити в майбутніх періодах; - порівнювати загальну систему оподаткування та спрощену (ФОП або юридична особа) для вибору найбільш вигідної.
Програмні результати навчання	Здобувачі освіти повинні вміти: - застосувати пільги, передбачених Податковим кодексом України; - робити правильний вибір форми власності (ТОВ, ФОП) та типу діяльності; - планувати час отримання доходів і витрат; - аналізувати податкові наслідки договірних відносин.
Програма навчальної дисципліни	**Змістовий модуль 1.** ***Основи податкового планування та прогнозування.*** **Тема 1.** Сутність, мета та завдання податкового планування і прогнозування. **Тема 2.** Принципи та правове забезпечення податкового планування. **Тема 3.** Методологія та інструментарій прогнозування податкових надходжень. **Тема 4.** Податкове прогнозування в системі державного макроконтролю. **Тема 5.** Моделювання податкових надходжень до бюджетів різних рівнів. **Тема 6.** Основи податкового планування на рівні підприємства. **Тема 7.** Стратегічне та поточне податкове планування. **Тема 8.** Методи мінімізації та оптимізації податкових платежів.
Методи навчання	Для досягнення навчальних цілей, розвитку особистісних якостей і професійної підготовки здобувачів освіти передбачається застосування різноманітних методів навчання, зокрема: - словесні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); - наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація); - практичні (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації); - репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові); - стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); - контролю і самоконтролю (усні та письмові перевірки, тестування тощо).

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання
Політики навчальної дисципліни	***Політика щодо академічної доброчесності.*** Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОА є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 26 червня 2026 р., протокол № 15. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми». ***Політика щодо відвідування занять.*** Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. ***Політика щодо перескладання.*** Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом. ***Політика щодо оскарження результатів оцінювання.*** Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, 24 квітня 2020 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, протокол від 04 листопада 2025 р. №4).

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Основи податкового планування та прогнозування» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	Максимум – 4 бали
	Творче завдання: виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації)	Максимум – 10 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль №1	Максимум – 20 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	-
	Модульний контроль №1	Максимум – 70 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль										Залік	Сума
Змістовий модуль 1									ТЗ		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	МКР	10	30	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	20			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки завдань за кожною темою курсу.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, статті, реферати, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів та виступи на наукових заходах;
- інші види творчих та групових завдань.

Практичні заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на практичному занятті становить 4 бали. Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних

питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення практичних занять у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1-2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Творче завдання виконується протягом опрацювання тем змістовного модуля 1.

Творче завдання з дисципліни виконується у формі написання та публікації (прийняття до публікації) тез доповідей.

Творче завдання з дисципліни оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання модульного контролю

Формою модульного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюються від 0 до 20/70 балів.

Розподіл балів в межах модульних контрольних робіт

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання (денна/заочна форма)
Тестові завдання закритої форми	20 (50×04) / 70 (70×1)
Всього	20 / 70

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, який проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюється від 0 до 30 балів.

Розподіл балів в межах підсумкового контролю

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Тестові завдання закритої форми	30 (50×0,6)
Всього	30

Критерії оцінювання тестових завдань закритої форми

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач дав правильні відповіді на 90-100% тестових запитань	27-30
Здобувач дав правильні відповіді на 82-89% тестових запитань	23-26
Здобувач дав правильні відповіді на 74-81% тестових запитань	20-22
Здобувач дав правильні відповіді на 64-73% тестових запитань	17-19

Здобувач дав правильні відповіді на 60-63% тестових запитань	15-16
Здобувач дав правильні відповіді менше ніж на 60% тестових запитань	0-14

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка в балах**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
Залік		**Оцінка**	**Пояснення**
Зараховано	**90-100**	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналізу можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок.

	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
Незараховано	**35-59**	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Альтернативність податкового планування.
2. В чому полягає економічний зміст податкової знижки та який механізм її нарахування?
3. В чому полягають особливості податкового обліку основних засобів?
4. Варіанти зменшення податків та зборів підприємства
5. Дайте характеристику податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
6. Економічна сутність ухилення від сплати податків, податкової оптимізації та податкової мінімізації
7. За якими формулами визначаються методи розрахунку показників для малих підприємств із загальною системою оподаткування?
8. Зміст поняття «податкове планування» та «планування податкових платежів»
9. Критерії оптимізації податків підприємства в рамках податкового планування
10. Методи зниження ризиків у податковому плануванні
11. Методи податкового планування
12. Методика загального аналізу розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами
13. Методика обліку та розрахунку податку на прибуток підприємств
14. Механізм та методи загальнодержавного податкового планування та прогнозування
15. Мінімізація оподаткування.
16. Наведіть алгоритм аналізу податків для вибору ефективної системи оподаткування.
17. Назвіть особливості застосування податкової соціальної пільги
18. Назвіть перелік критеріїв для виявлення клієнтів, фінансові операції яких містять ознаки фіктивності
19. Назвіть форми реалізації податкової політики
20. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість
21. Оптимізація податкових платежів підприємства
22. Оптимізація та планування коригувань під час сплати податку на прибуток підприємств
23. Особливості формування та подання податкової звітності з податку на прибуток підприємств
24. Охарактеризувати відповідальність платника податків у випадку заниження податкового зобов'язання: при самостійному виявленні; виявлене у результаті документальної перевірки; через припущення арифметичної або методологічної помилки.
25. Охарактеризувати відповідальність платника податку за прострочення термінів сплати узгодженого податкового зобов'язання: штраф; пеня

26. Охарактеризуйте основи майнового оподаткування в Україні.
27. Перелічіть альтернативні системи оподаткування доходів фізичних осіб, що існують в Україні.
28. Планування єдиного соціального внеску підприємств
29. Планування податків та зборів на підприємстві
30. Планування податку на додану вартість підприємств
31. Планування податку на прибуток
32. Податкове планування – складова податкового менеджменту
33. Показники оцінювання податкового навантаження на підприємство
34. Ризикові суб'єкти господарювання та податково-правові доктрини
35. Складання бюджетів нарахування та сплати податків підприємства
36. Сутність податкового планування.
37. Сутність міжнародного податкового планування
38. Суть, завдання та способи податкового планування
39. У чому полягає оптимізація та ефективність податкового планування?
40. Характеристика загальної (традиційної) системи оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності
41. Характеристика спрощеної системи оподаткування юридичних осіб.
42. Що означає фіскальна ефективність?
43. Які існують варіанти оптимізації оподаткування на рівні держави?
44. Які існують варіанти оптимізації оподаткування на рівні підприємства?
45. Які наслідки вчинення фіктивних операцій?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закону України від 16 квітня 1991 року № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text
2. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 2755-VI URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text
3.Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
4. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Податкове планування на мікрорівні : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя : ЗНУ, 2025.
5. Матвійчук Н. М. Податкова система: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 130 с.

Додаткова

1. Податкове планування та оптимізація оподаткування (податковий консалтинг): підручник . О. А. Музика-Стефанчук, Н. Я. Якимчук, Р. Ф. Ханова, І. В. Дашутін, В. Г. Савенкова, А. А. Барікова, Н. О. Сабадаш за редакцією проф. О. А. Музики-Стефанчук. Київ: АртЕк, 2024. 304 с
2. Податкове право (схеми) за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2023. 285 с
3. Проць Н. В., Матвійчук Н.В. Податковий менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 104 с.
4. Самусевич Я. В., Височина А. В. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 344 с.
5. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
6. Трунько К. Ю. Напрями оптимізації податкового навантаження в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. 2023. Випуск 2(35). С. 352-359
7. Юрченко, О., Приймак, Н., & Нечипорук, Н.В. Організація обліку та оподаткування операцій із фінансовими інструментами страхування цінових ризиків на міжнародних ринках. *Сталий розвиток економіки*, 2026. Випуск 1 (58), С. 741-749. https://doi.org/10.32782/2308-

8. Яндульська Ю., Мельник Т. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2053 (дата звернення: 01.09.2025). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-43.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : http: //rada.gov.ua.
2. Сайт Державної фіскальної служби України. URL : http: // www.svs.gov.ua.
3. Офіційний сайт Держстату України. URL : http://www. ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : http: // www.kmu.gov.ua.
5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL : http: //www.minfin.gov.ua.
6. Сайт журналу «Вісник державної фіскальної служби України» URL : www.visnuk.com.ua

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування.
Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.